מו: כל הנשבעין פרק שביעי שבועות

ואמר לקוחין הן בידי [א]אינו נאמן ולא אמרן אלא בעל הבית שאינו עשוי למכור כליו אבל בעל הבית העשוי למכור את כליו נאמן ושאין עשוי למכור את כליו נמי לא אמרן אלא דברים שאין דרכן להטמין אבל דברים שדרכן להטמין נאמן ושאין דרכן להטמין נמי לא אמרן אלא אינש דלא צניע אבל אינש דצניע היינו אורחיה. ולא אמרן אלא זה אומר שאולין וזה אומר לקוחין אבל בגנובין לאו כל כמיני' לאחזוקי אינש בגנבי לא מחזקינן ולא אמרן אלא בדברים העשוין להשאיל ולהשכיר אבל דברים שאין עשוין להשאיל ולהשכיר נאמן דשלח [ב]רב הונא בר אבין [ג]דברים העשוין להשאיל ולהשכיר ואמר לקוחין הן בידי אינו נאמן כי הא דרבא [ד]אפיק זוגא דסרבלא וספרא דאגדתא מיתמי בדברים העשוין להשאיל ולהשכיר אמר רבא [ה]אפילו שומר נשבע אפי' אשתו של שומר נשבעת בעי רב פפא שכירו ולקיטו מאי [ו]תיקו [ז]אמר ליה רב יימר לרב אשי טענו [(ח)] בכסא דכספא מאי [ט]חזינא אי אינש דאמיד הוא או אינש דמהימן הוא דמפקדי אינשי גביה משתבע ושקיל ואי לא לא: נחבל כיצד: אמר רב יהודה אמר שמואל [י]לא שנו אלא במקום שיכול לחבל בעצמו [יא]אבל במקום שאינו יכול לחבל בעצמו נוטל שלא בשבועה וניחוש דלמא בכותל נתחכך תני רבי חייא [יב]שעלתה לו נשיכה בגבו ובין אצילי ידיו [יג]ודלמא אחר עביד ליה [יד]דליכא אחר: וכשנגדו חשוד [וכו'] ואפי' שבועת שוא: מאי אפילו שבועת שוא לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא הנך דאית בהו כפירת ממון אלא אפילו הא נמי דכפירת דברים בעלמא הוא לא מהימן וליתני נמי שבועת בטוי כי קתני שבועה דכי קא משתבע בשקרא קא משתבע אבל שבועת בטוי דאיכא למימר דבקושטא קא משתבע לא קתני תינח אוכל ולא אוכל אכלתי ולא אכלתי מאי איכא למימר תנא שבועת שוא וכל

דלאיכא למיפרך מה להלד השוה שנהן שכן אינן בתורת הזמה ור' מייא תורת הזמה נא פריך כדאמרי' התם וכן צריך לומר לר' יוחנן דפליג אדר' מייא בירושלמי דפרק קמא דנכא מציעא אע"ג דפטר בטענו מעין והוהה בשעורים לעיל וע"כ צריך לומר דפריך תורת הזמה [ט]: בקונטרס גרסי' ולא אמרן אלא בדברים העשוין להשאיל ולהשכיר פי' הא דאינו נאמן וקשיא לרבינו תם דקאמר בסמוך דרבא אפיק זוגא דסרבלא ופפרא דאגדתא מיתמי בדברים העשוין להשאיל ולהשכיר משמע דמההוא טעמא לחוד מפיק וכן בפרק המקבל (כ"מ דף קטז.) ושם נא מדכר אלא ההוא טעמא לחוד וגרלה לר"ת כגר"מ ושערים דרב אמי דגרסי וכוכולהו לא אמרן אלא בדברים שאין עשוין להשאיל ולהשכיר אבל דברים העשוין להשאיל ולהשכיר אינו נאמן וה"פ וכוכולהו לא אמרן דנאמן לומר לקוחין הן בידי אלא בדברים שאין עשוין להשאיל ולהשכיר וכגון דהוי אינש דנגיע לו דברים שדרכן להטמין לו בעה"ב העשוי להשאיל ולהשכיר אינו נאמן אפי' איכא כוליהו לטיבותא ואפי' לומר בעה"ב גנובין הן דהא גודרות אין להם מזקה אפילו זה אומר גנובין דדברים העשוין להשאיל ולהשכיר אינהו וכשאומר לקוחין הן בידי לית דין ולית דיין דלא מהימן וכ"מ עלמו פי' כפירוש הקונטרס ואין נראה דסוגיא לא מוכח הכי כדפי' ועוד דגר"מ גופיה מוכח דאין לפרש כן מדשינה הכא לומר וכוכולהו לא אמרן משמע דלא איירי כשיטה דלעיל דקיימת אאינו נאמן:

וספרא דאגדתא. נראה דכ"ש שאר ספרים שדרך להשאיל יותר כדאמרי' בפרק נערה בכתובות (דף נ.) ולדקתו עומדת לעד זה הכותב ספרים ומשאילן לאחרים ותימה כיון דספרים עשוין להשאיל ולהשכיר הא דתנן בהגזל בתרא (נ"ק דף קיד:) המכיר כליו וספריו כיד אחר ישבע כמה הוליא ויטול ופריך בגמ' ולמא איהו אפקיה לגלא ומסיק כגון שלנו בני אדם בביתו ועמדה והפגין בגילה וכגון שהיתה מתחת מחורה וכני אדם שלנו יצאו והכל אומרים נגנבו כליו וספריו של פלוני ואמאי בעי כולי האי ניהמני' בגנבו דאי בעי אמר שאולין הם בידי דאין האחד נאמן לומר לקוחין הן בידי כיון דעשוין להשאיל ולהשכיר בהוה טעמא לחוד כדפי' לעיל וליכא למימר התם טעמא דאחזוקי אינש בגנבי לא מחזקינן כדאמרי' הכא דהתם לא קאמר שהוא בגנבי שהגנבים בגנבו וכמה בגנבים איכא בעלמא אר"ת דהתם אירי באדם שאינו רגיל עמו דאגן קהדי שלא השאיל לו ורבא דאפיק הכא היה יודע שבעל הספר היה דרכו להשאיל לאחיכם בחייו ומורי ה"ר דודי מירך דהתם הוי מגו דהוליא דלא אמרי': (וע"ע תוס' כ"מ קטז. ד"ה ואם): [יא]**ואפי' שבועת שוא.** הכי ר"ת דבפרק זה כולל (סנהדרין דף כז. ושם) אמרינן עבריין אוכל נבילות להכעיס אבל אמר פסול ורבא אמר כשר דשם דאמתם בעינן ופריך מדמנית אל תשת רשע עד אלו הגזלנים ומועלין בשבועה מאי לאו אחת שבועת שוא ואחת שבועת ממון אלמא לא בעינן רשע דאמתם לא אידי ואידי שבועת ממון והשתא אמאי לא פריך ממתני' דפסל בהדיא נשבע לשוא ולא פליג שוס תנא וה"ה דיפסל לעדות וי"ל דהתם גבי עדות מכשרינן נשבע לשוא כיון דלא הוי רשע דאמתם אבל הכא שהוא כבר רע לגבריות אם הוא משקר וכופר ממון וכבר משנשבע לשוא הוי רע לשמים הלכך הוי פסול לשבועה:

אבל שבועת בטוי דאיכא למימר בקושטא משתבע לא קתני. מכאן רלו לדקדק דמי שעבר על האמרם לא יפסל לשבועה כיון דבשעת קבלת מרם איכא למימר בקושטא משתבע ואר"ת דפסול הוא והכא לא קאמר אלא דלא קתני פי' דלא קמיירי במידי דבקושטא משתבע ודאיה מפרק הכותב (כתובות דף פה. ושם) דאמרי' ההיא איתתא דאיתיבינא שבועה בני דינא דרבא אמרה ליה בת רב חסדא ידענא בה בההיא איתתא דחסידא אשבועה ובה"ג גרס ידענא בה בההיא איתתא דמפקא שם שמים לבטלה ופירושו שנשבעת ואינה מקיימת כגון שלא תאכל ותוכלת ותפסה רבא אשבועה אע"ג דאיכא למימר בקושטא משתבע חביב ליה חסודה: הלכתא

ואמר לקוחין הן בידי. וכעל הבית אומר השאלתים לו כדמפרש לקמן: אינו נאמן. אפילו בשבועה: **אלא דברים שאין דרכן להטמין.** שאין אדם בוש ליטלן בידו בשוק בפרהסיא הלכך אינו נאמן אדא דאין זה עשוי למכור את כליו ועוד מדאטמינהו איכא למימר בוש הוא להודיעו שהוא צריך לשאול כלים משכיניו דאי לקוחין הוו לא הוה מטמינן: **נאמן.** ואע"פ שאין עשוי למכור כליו זימנין דמיצטרכי ליה זחי ומזכין: **היינו אורחיה.** להטמין אפילו (ב) שאחר בני אדם מוליאין בפרהסיא: **ולא אמרן.** באדם בינוני דאינו נאמן אלא שזה אומר לקוחין וזה אומר שאולין אבל אם אומר לו גנבת אותם לאו כל כמיניה ושבע זה שלקוחין הן: ה"ג **ולא אמרן אלא בדברים העשוין להשאיל ולהשכיר.** כהנהו הוא דאמרי' דכי אומר לקוחין אינו נאמן אבל דברים שאין עשוין להשאיל שהבעלים חפיס עליהם לפי שמתקלקלין נאמן ליטבע שלקחם ואין נראין דברי האומר השאלתים לו: **דשלח רב הונא בר אבין** כו'. אלמא בעשוין להשאיל ולהשכיר הוא דאינו נאמן: **זוגא דסרבלא.** מספריים של סורקי בגדים: **מיתמי.** שהבית המוצא עדים שהן שלו ואומר שהשאילם לאחי היתומים ומדאפקינהו רבא מיתמי ש"מ דסכירא ליה לי הוה אבויהון קמן ואמר לקוחין הן בידי אינו נאמן בשבועה דאי מהימנין אבויהם לקחם ממך. ודוקא ספרי דאגדתא שאין אדם עשוי ללמוד בהם תדיר אבל שאר ספרים אינן עשוין להשאיל ולהשכיר לפי שמתקלקלין כמו שבינו(ד) במועד ספרים לא ילמד בהן לכתחלה ולא יקרא אחר עמו ויכול לומר לקוחין הן בידי ואין צריך לכתוב עליהן שטר מכירה אלא לרווחא דמילתא שלא יצטרך ליטבע. וכן קבלתי מרב יצחק הלוי: **אפילו שומר נשבע.** אמתני' קאי בראוהו שנים שנכנס לתוך ביתו למשכנו שלא בדשות אפי' שומר הבית נאמן ליטבע ושבע זה: **שכירו ולקיטו.** של בעל הבית ולא מסר לו שמירת הבית: **מזו.** להיות נאמן אשבועה זו: **אמיד.** עשיר: **לא שנו.** לצריך שבועה: **פני ר' חייא.** כמתניתי' הכי היו מעידין אותו שנכנס לתוך ביתו שלא בדשות ולא חבול כגון שעלתה נשיכה בגבו ובין אצילי ידיו נוטל שלא בשבועה דנשיכת שינים לאו מיכוך בשבועה: **לא מיבעיא הנך.** דאית בהו כפירת ממון והוה ליה רע לשמים ורע לבריות: **שבועה בטוי.** דלהכא כי משתבע איכא למימר בקושטא משתבע שבדעתו לקיימה ואפי' עבר עליה שכפלו יצרו אינו חשוד בכך על השבועה שעבר להוליא לשקר מפיו: וכל

כגון דשמעינן דאיכא מאן דמוקמי לה אמרי' [ד] בכל מקום אלא בשבועת בטוי דאיכא למימר בקושטא משתבע לא קתני אלא אפילו הא נמי דכפירת דברים בעלמא הוא לא מהימן וליתני נמי שבועת בטוי כי קתני שבועה דכי קא משתבע בשקרא קא משתבע אבל שבועת בטוי דאיכא למימר דבקושטא קא משתבע לא קתני תינח אוכל ולא אוכל אכלתי ולא אכלתי מאי איכא למימר תנא שבועת שוא וכל

מסורת הש"ס

א) כ"מ קטז. כ"ג נב:, ב) כ"ק סב., ג) [תוס' דכ"ק פ"ט], ד) [כ"מ כט:], ה) [וע' תוס' כ"מ כ. ד"ה לא אימא], ו) [שייך לעיל במשנה מה.].

הגהות הב"ח

(א) נב' טענו כסא דכספא מאי א"ל חזינא: (ב) רש"י ד"ה הייט וכו' אפי' היכא ששאר:

גליון הש"ם

נב' וילמא אחר עביד ליה. גי' הריטב"א דלמא לאחר אמר:

מוסף רש"י

זוגא דסרבלא. מספריים שנחזיק בהן לחתר (ב"מ קטז.). מיתמי. שהבית המוצא עדים שהן שלו ואמר שהשאילם לאחי היתומים ומדאפקינהו רבא מיתמי ש"מ דסכירא ליה לי הוה אבויהון קמן ואמר לקוחין הן בידי אינו נאמן בשבועה דאי מהימנין אבויהם לקחם ממך. ודוקא ספרי דאגדתא שאין אדם עשוי ללמוד בהם תדיר אבל שאר ספרים אינן עשוין להשאיל ולהשכיר לפי שמתקלקלין כמו שבינו(ד) במועד ספרים לא ילמד בהן לכתחלה ולא יקרא אחר עמו ויכול לומר לקוחין הן בידי ואין צריך לכתוב עליהן שטר מכירה אלא לרווחא דמילתא שלא יצטרך ליטבע. וכן קבלתי מרב יצחק הלוי: אפילו שומר נשבע. אמתני' קאי בראוהו שנים שנכנס לתוך ביתו למשכנו שלא בדשות אפי' שומר הבית נאמן ליטבע ושבע זה: שכירו ולקיטו. של בעל הבית ולא מסר לו שמירת הבית: מזו. להיות נאמן אשבועה זו: אמיד. עשיר: לא שנו. לצריך שבועה: פני ר' חייא. כמתניתי' הכי היו מעידין אותו שנכנס לתוך ביתו שלא בדשות ולא חבול כגון שעלתה נשיכה בגבו ובין אצילי ידיו נוטל שלא בשבועה: שכנגדו חשוד על השבועה. אחד שבועת שוא ואחד שבועת העדות ואחד שבועת הפקדון. ואפיקנא לא מיבעיא שבועת העדות ושבועת הפקדון דאית בהו כפירת ממון אלא אפי' שבועת שוא דכפירת דברים בעלמא הוא כגון אם לא ראיתי נחש בקורות בית הבד וכיוצא בו נשבע התובע ונוטל. ואפי' אם הוא חשוד בשבועת בטוי. כגון שנשבע שלא אכלתי

עין משפט נר מצוה

כח א מיי' פ"ע מהל' טוען הל' ד סמג עשין לה טוש"ע מ"מ סי' ל סעי' יח: כט ב מיי' פ"ח שם הלכה י סמג שם טוש"ע שם סעי' יח יב יג:
ל ג מיי' שם הלכה י:
לא ד ה טוש"ע שם סעיף ד:
לב ו טוש"ע שם ס"ח:
לג ז ח ט מיי' פ"ה מהל' מוכל ומפיק הלכה ה סמג עשין ע טוש"ע מ"מ סי' ל סעיף טז:

רבינו חננאל

מאי שקל. ותוענו דמשכנו כלים הניטלין תחת כנפיו וכדרב יהודה [ה] דאמר ראוהו שהטמין כלים תחת כנפיו ואמר לקוחין הן בידי אינו נאמן [ולא נאמן] אלא בכלים שאין דרכן להטמין תחת כנפיו. וזה הטמינן ובאינש דלא צניע ובבעה"ב שאינו עשוי למכור את כליו ולא אמרן אלא שזה אומר שאולין וזה אומר לקוחין. אבל בכלים שדרכן להטמין או אינש צנוע הוא או בעה"ב עשוי למכור את כליו נאמן. ובכולהו לא אמרן [ו] אלא בדברים שאין עשוים להשאיל ולהשכיר אבל דברים העשוין להשאיל ולהשכיר אינו נאמן. כדשלח ליה רב הונא בר אבין. ראוי לפרש השבועה על העיקר שהיא בנויה וראינו שהיא בנויה על מי שמעידין עליו עדים שלקח כלים מביתו של זה והטמינן תחת כנפיו ויצא ועתה טוען כי לקוחים הן בידי אינו נאמן בדברים העשוין להשאיל ולהשכיר. וכענין הזה דין הוהא דאחבל סכינא דאשכבתא מחבריה (ב"מ קטז.) וכן הא דרבא דאפיק זוגא דסרבלא וספרא דאגדתא מיתמי בדברים העשוין להשאיל ולהשכיר: כל (אשבועה) [השמוע] כגון דאשהידו על אבוהון שהדי דהטמין כלים תחת כנפיו ויצא מביתו של זה. דאי [ז] לא תימא הכי נמצאת דזוחה כלל גדול בדין שהמוציא מחברו עליו הראיה. ואי ליכא שהדי כי האי גוונא נשב מי שהן אצלו לקוחין הן בידי ומיסטר וכן אמר רבינו [דאין נאמן]: שומר שלו או אשתו של שומר היא שהיתה בבית ונכנס זה ונטל הכלים מתוך הבית נשבע השומר או אפילו אשתו של שומר נשבעת ומשלם הגזל לגזל מה שנשבעין הללו: ז) כדרב פפא דאמר רב פפא אפילו שומר נשכר ואפי' אשתו של שומר נשבעת כ"ש אשתו של גזל. דקי"ל שלוחו של אדם כמותו. והני במקום הגנגל עומדין. וכאילו הן הגנזלין. אבל שכירו ולקיטו שלא מסר להן שמירת ביתו

ה) עיין רש"י ותוס"ד.
ו) מי' מתוס' מתן מד"ה נגוטעו דהוקא נר' רבינו ע"ש.
ז) דנרי רבינו אלו הוקא בגמ"ש בתחוטי מתן ע"ש.
ח) נראה נר' אחרת היה לרבינו בגמ' דרב פפא הוא דאמר לה להן מיתמה.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com